

Fransiska Mannerups tale ved åbningen af udstillingen "ANBRAGT"

Taler

Fransiska Mannerup
Studerende

Dato

24. juni 2023

Sted

Danmarks Forsorgsmuseum,
Svendborg

Jeg vil **aldrig** tage tilbage hertil.

Det proklamerer jeg flittigt hver eneste gang, jeg er her.

Og alligevel er jeg her igen. I dag med ærefrygt og sammen med alle jer, som nok har glædet jer lige så meget som mig!

Jeg er oppe mod stærke kræfter, for jeg har rigtig lidt tid og rigtig mange ord.

Og jeg vil så gerne lade udstillingen og bogen fortælle det meste.

Jeg tror faktisk helt ærligt, at det her sted giver mange folk et gys. For mig er det en indædt knude i maven. Jeg har vendt og drejet, hvorfor min følelsesmæssige reaktion altid er den samme, når jeg træder ind gennem porten. Det bunder i en taknemlighed for at være født i en nyere tid end murene her. En indignation over at se tilsvarende tilstande gennem reformerede tiltag i et nyt årtusind. Og en åbenbaring over, hvorfor mine forældre som begge var anbragt aldrig lykkedes - fordi indsatsen simpelthen var af for ringe kvaliteten og behandlingen var for grusom.

Jeg har forud for i dag lakeret mine negle. Det lærte jeg af min far, da jeg var barn. Inden han fordrukken og med en nål i armen faldt hen i lænestolen, viste han mig, hvordan man starter på midten, skubber den lille pensel tilbage til neglebåndet og med et nænsomt strøg lakerer resten. Og det er måske også, hvad denne udstilling kan. Den kan starte på midten, gå tilbage i tid, se fremad og fortælle kontrasten.

Det er ikke af ren forfængelighed, at jeg har neglelak på. Det er af den simple årsag, at jeg dagen i dag nægter at blive udpeget på mit udseende for at ligne en, der har været anbragt. Hvis jeg kunne, ville jeg smøre mig ind i lim og rulle mig i Illum.

“Du ligner ikke en, der har været anbragt” fik min meget velklædte ven, Alexander, at vide. For ja, nogle vil mene, at vi anbragte ser ud på en bestemt måde. Kan man virkelig være for **pæn** til at have været anbragt? Der hersker en idé om, at vi er de ustyrlige, de svage børn, de utilpassede, de dumme og grimme børn.

Vi er hverken dumme eller grimme - vi er kamæleoner, der er ufrivilligt trænet til at opfange fare. Vi er mestre til at aflure og aflæse. At konsekvensberegne og altid være to skridt foran. Bevares, som barn var jeg lettere forhutlet, men med tøjpengesatsen var det svært både at have råd til frakker, vintersko, sokker og sandaler. Og ofte nåede jeg at gro ud af mit tøj, inden prismærket var klippet af. Og så måtte jeg jo “sætte tæring før næring”, som en plejemor så skarpsindigt kaldte det.

I min optik er vi “utilpassede” de mest veltilpassede. At have livsbetingelser der unormale betyder ikke, at man er unormal eller utilpasset - og alligevel gør det. Eller måske bliver vi så tilpasningsdygtige, fordi tingene generelt set er unormale, at vi tuner ind og ud af fucked-uphed? Den her fuckuphed er ikke nødvendigvis nogen skyld – det handler mest om at være barn i en voksenverden.

Jeg slår mig på vendinger som, at vi er ukrudt, der kan leve over alt. Ukrudt er **uvelkomment** og **uønskværdigt**. I virkeligheden er vi potteplantebørn mast ned i en alt for lille potte med billig muld, der matcher kommunens budgetter.

Potteplantebørn er belliser, de små hvide blomster, der gror i græsplænen. Bladene er helrandede med få, grove takker. Frøene spirer villigt og rodnettet er groft trævlet.

Planten er vildtvoksende og vant til jævnlig beskæring af plæneklipperen. Men den kommer stærkt tilbage. Denne tilpasning har gjort den til en **effektiv** deltager i græsplænerens plantesamfund.

Og **åhh, hvor er de dog smukke!**

Vi er heller ikke de svage børn. Jeg tror oprigtigt, at børn i anbringelser kan overleve alt. De fleste dør ikke i anbringelsen, de dør af det liv, der følger efter.

Og jeg vil spare jer for de kedelige statistikker. For mens vi leder efter nøglen, der åbner døren til det gode børneliv, skal vi spørge os selv, hvordan det kan gå til, at **nogen** går til?

Måske er vi ikke et produkt af vores arv – måske er vi et produkt af det miljø vi bliver placeret i. Og måske er det bedre, end hvad vi kommer fra, men indtil videre er det ikke godt nok.

Et børneliv centrerer sig i høj grad om normalitet, identitet, uddannelse, livsvidner og netværk – banaliteter, som gør sig gældende i samtlige menneskers liv, upåagtet om de er vokset op i en anbringelse eller ej. Det handler om individualitet, tillid, rettigheder – det er noget som alle drømmer om og har brug for – noget der kræver tid at finde, få eller at lære.

Hvorfor er sådanne banaliteter så essentielle, at jeg har brug for at italesætte det? Fordi mange har oplevelsen af at være blevet reduceret i stedet for at være et fuldendt menneske. Fordi det kan være svært at blive et individ, hvis alt man ser, er sit eget sagsnummer. Fordi det er svært at skabe en identitet, hvis den primært består af negative beskrivelser og vurderinger. Det er svært at få tillid, hvis der ikke er nogen at betro sig til.

Børnehjemsbørn arbejder ikke længere for at overleve. Tilsynet er i dag i tættere kontakt med børnene, og børn har fået flere rettigheder. I løbet af de sidste 130 år er anbringelsesområdet gået fra at være et enkelt system, hvor man kunne aflevere et barn på trappetrinet om natten til at være komplekst med en masse forskellige instanser og aktører, som alle har deres øjne på børnene.

Men denne kompleksitet er ikke nødvendigvis lig med et bedre børneliv. Selv om retssikkerhed og faglighed spiller en vigtig rolle, bliver det gode børneliv stadig udfordret i et systemperspektiv. Det forudsætter nemlig, at anbragte børn kan navigere rundt i et system med socialrådgivere, biologiske forældre, plejefamilier, pædagoger, kontaktpersoner, tilsyn, socialtilsyn, børnesamtaler, lovgivning, rettigheder, bevillinger, behandlinger, ofte en hel del flytninger, skoleskift, skolepauser, nye venner, nye voksne, regler, husordener og traditioner.

I retrospekt er det tydeligt, hvad der også er svært, nemlig kollisionen; at økonomi og kærlighed i mange tilfælde divergerer – præcis som vi adskiller arbejdsliv og privatliv. Udfordringen her er bare, at arbejdsliv og privatliv blandes sammen, når det er nogens arbejde og andres liv.

Vi skriver ikke selv historien. Det er der andre, der gør. Vi lever blot. Det leder mig videre til tanken om, hvis journaler det egentligt er. Kommunen eller barnets? Deres eller mine?

Er det hele nedfældet i et øjeblik, hvor fraser skitseres så hurtigt, at de bliver indforstået og tvetydige? En form for dosmerseddel, som alligevel ender med at blive arkiveret, inden de er færdigredigeret? For der bliver skrevet, så de selv forstår det, som var deres notater, men det er mine papirer, som tilhører min sag.

De tilhører mig. Og dagen i dag bliver jeg stillet til ansvar for andres subjektive holdninger om mig. **Andres** ikke mine. Altså holdninger der **IKKE** tilhører mig.

At have magten til at journalføre kræver, at man stopper med at vedligeholde og begynder at udvikle. At man stopper med at fokusere på systemer og strukturer, som er langt mere optaget af at gøre tingene rigtigt, i stedet for at gøre de rigtige ting. At have den magt kræver, at man fokuserer på præstationen frem for resultatet i en børnesag. At de som besidder retten og pligten til at journalføre ikke går efter magt, men indflydelse og omsorg. Journaler skal ikke være noget som **fastholder** mennesker, det skal være noget, der sætter dem fri.

Og jeg gentager, vi skriver ikke selv historien. Det er der andre, der gør. Vi lever blot.

Derfor er denne udstilling så ufattelig vigtig. Fordi den rummer liv og erfaringer.

Fordi folkene bag i al ydmyghed er gået til opgaven og anerkendt de oplevelser, vi bærer rundt på. For derefter at formidle det i sin sårbarhed, voldsomhed og

ynde.

Jeg vil gerne slutte af med at sige tak til mine kære medanbragte, på tværs af generationer, som gavmildt har delt ud. Det kræver mod at gøre sig til genstand for en udstilling, som denne. Et nænsomt paradoks, for vi taler ofte om at blive reduceret til et sagsnummer på en papirlap. At vi ikke ønsker at blive vurderet, målt og vejlet, for at kunne indgå i en fælles fortælling.

Alligevel gør vi det nu. Ikke blot for vores eget narrativs skyld – for måske er det vores liv, men det handler ikke om os, det handler om alle dem, der kommer efter.

Men allermest tak til alle jer, som ikke lever, har levet eller kommer til at leve i en anbringelse. Frivilligt er I her for at modtage et tungt vidnesbyrd. Jeg tror, at I i allerhøjeste grad kan være dem, som går ud og bidrager til, at en ny diskurs vinder hævd, så vi ikke længere er børn med negative prædikater. At vi får ændret et strukturelt samfundsproblem og kvalitetssikrer fremtidens anbringelser ved at oplyse. På den måde tror jeg, at børn i en anbringelse i højere grad blot bliver til børn, der lever.

Jeg genbesøger museet for at genbesøge historien.

Jeg håber, at I vil besøge museet for at ændre fremtiden.

Tak.

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Nomineret til Årets Danske Tale 2023, Åbningstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/fransiska-mannerups-tale-ved-abningen-af-udstillingen-a>